

Lietuva susiduria su precedento neturinčia migracijos banga

Lietuva išgyvena reikšmingų pokyčių laikotarpį, kurio mas-to visuomenė dažnai dar nejaučia arba ven-gia įvardyti. Politolo-gas, filosofijos mokslų daktaras ir Lietuvos Respublikos Seimo narys Vytautas Sinica savo knygoje „Koloni-zacija. Ar suspėsime išsaugoti lietuvišką Lietuvą?“ atkreipia dėmesį į sparčiai au-gančią migraciją į Lie-tuvą, daugiausia iš ru-sakalbių posovietinių šalių. Pasak autoriaus, šios migracijos mas-tai neturi precedento šalies istorijoje - net sovietmečiu vykdyta prievartinė kolonizacija vyko lėtesniais tempais.

Knygos „Kolonizacija. Ar suspėsime išsaugoti lietuvišką Lietuvą?“ autorius Vytautas Sinica. Aidos GARASTAITĖS nuotr.

(Nukelta į 4 p.)

Lietuva susiduria su precedento neturinčia migracijos banga

Kristina BALČIŪNAITIENĖ

(Atkelta iš 1 p.)

Sausio 19 dieną Pasvalio Mariaus Katiliškio viešojoje bibliotekoje vyko susitikimas su knygos autoriumi ir leidinio pristatymas. Renginio metu V. Sinica supažindino susirinkusius su knygos turiniu, aptarė sparčiai augantį darbo migrantų skaičių bei galimas grėsmes nacionaliniam saugumui. Pasak jo, Lietuva šiuo metu net keturis kartus lenkia daugelį Europos šalių pagal atvykstančių migrantų skaičių.

Diskusijos metu taip pat buvo kalbėta apie didėjančius nedarbo rodiklius, saugumo iššūkius bei rusų kalbos vaidmenį migrantų integracijos procese. Renginyje akcentuota pilietiškumo svarba ir būtinybė ieškoti sprendimų, kurie prisidėtų prie saugesnės ir stabilesnės valstybės kūrimo.

Autoriaus teigimu, knyga buvo rašoma kaip perspėjimas visuomenei, nes migracijos tema Lietuvoje vis dar nėra pakankamai plačiai aptariama. „Mano įsitikinimu, Lietuva dar yra tame etape, kai migracija ne visiems atrodo rimta problema. Tačiau ypač didmiesčiuose tai jau aiškiai apčiuopiamas reiškinys. Šiandien Lietuva yra viena greičiausių Europoje užsieniečių skaičių auginančių šalių. Tokio ženklaus pokyčio šiuo metu jokia kita šalis neišgyvena. Tas pokytis yra labai staigus ir labai lengva nespėti jo pastebėti. Jeigu jis įvyks ir įsisenės, mes jo nebeapgręšime“, – teigė V. Sinica.

2019 metais užsieniečių Lietuvoje gyveno apie 58 tūkstančius. Taigi per pirmuosius trisdešimt nepriklausomybės metų Lietuvoje susitelkė vos ketvirtis tų užsieniečių, kurie vėliau atvyko čia per 2020–2023 metus.

Renginio dalyviai turėjo galimybę su Vytautu Sinica padiskutuoti rūpimais klausimais.

kiojimas Baltarusijoje. Pasak V. Sinicos, nors iš Baltarusijos atvyksta nemažai darbo migrantų, teigti, jog jie bėgo nuo A. Lukašenkos režimo, nėra tikslu. Oficialios statistikos duomenimis, politinio prieglobsčio prašė apie 400 baltarusių, tuo tarpu apie 60 tūkstančių asmenų atvyko dirbti, dažniausiai nekvalifikuotų darbų, ir nebuvo pabėgėliai.

Trečiasis mitas, anot politiko, kad į Lietuvą masiškai atvyksta aukštos kvalifikacijos specialistai: gydytojai, inžinieriai, architektai ar kitų profesijų atstovai, šalies ekonomikai kuriantys didelę pridėtinę vertę. „Statistika rodo priešingai – aukštos kvalifikacijos specialistų Lietuvoje yra kiek daugiau nei 7 tūkstančiai. Deja, didžioji dalis atvykstančiųjų sudaro pigios darbo jėgos migracijos srautą. Tiesa, ateityje teks ieškoti darbuotojų slaugos srityje, nes iš lietuvių retas kuris besirenka šią profesiją“, – sakė jis.

V. Sinicos teigimu, iš pradžių

pakeitimų paketą, kuris sudarė sąlygas gerokai supaprastinti darbo migrantų atvykimą į Lietuvą.

Vėliau Migracijos departamentas paskelbė pradėsiantis teikti leidimų laikinai gyventi Lietuvoje išdavimo paslaugą per išorės paslaugų teikėją – vieną didžiausių pasaulyje užsakomųjų paslaugų ir technologijų bendrovių. Užsieniečiai prašymus leidimams gauti gali pateikti net 34-iose išorės paslaugų centruose įvairiose šalyse už Europos Sąjungos ribų. Šiuose centruose aktyviai skatinama atvykti dirbti į Lietuvą, o susidomėjusiems asmenims dar jų kilmės šalyse sudaromos sąlygos susitvarkyti reikiamus dokumentus ir gauti leidimus įsidarbinti. Tai nauja sistema, anksčiau procesas buvo sudėtingesnis, visus reikiamus dokumentus būdavo galima susitvarkyti tik jau atvykus į Lietuvą.

Pasak V. Sinicos, tokiu tempu tęsiant dabartinę imigracijos politiką, sovietmečio kolonizacijos mastai galėtų būti pasiekti jau per artimiausius trejus metus. Jo teigimu, tokie skaičiai turėtų kelti rimtą visuomenės susirūpinimą, nes iki šiol Lietuvos istorijoje panašių procesų nėra buvę. „Ar iš tiesų Lietuvoje nebėra kam dirbti, ar vis dėlto ieškoma pigesnės darbo jėgos?“ – klausimą kėlė knygos autorius.

Jo teigimu, atvykę migrantai, skirtingai nei vietiniai darbuotojai, dažnai yra lengviau pažeidžiami – jie nemoka kalbos, nepakankamai išmano šalies įstatymus, nepriklauso profesinėms sąjungoms, todėl tampa lengviau išnaudojami. Tokiais atvejais darbdaviams paprasčiau manipuluoti atvykėliais, mokėti mažesnius atlyginimus ar versti dirbti prastėmis sąlygomis.

„Ypač tai aktualu tarptautinių pervežimų ir statybų sektoriuose, kur darbo sąlygos neretai įgauna net makabriškų formų. Pavyzdžiui, tolimųjų reisų vairuotojai dalį atlyginimo gauna dienpinigiais, nuo kurių nereikia mokėti mokesčių. Tačiau jei vairuotojas važiuoja asfaltuotu keliu ar apsigyvena viešbutyje nedideliu atstumu nuo parduotuvės, o kambaryje yra tualetas, jam priklauso mažesni dienpinigiai. Vietiniai darbuotojai tokioms sąlygoms dažniausiai nepritarė, o atvykėliui neretai tenka su tuo susitaikyti, nes jis neturi realių alternatyvų“, – teigė V. Sinica.

Pasak V. Sinicos, žmonėms, atvykstantiems iš Vidurio Azijos šalių, kur vidutinis atlyginimas siekia vos 200–300 eurų „į rankas“, minimalus darbo užmokestis Lietuvoje atrodo patrauklus ir didelis. Nors už tokį atlygį dauguma vietos gy-

ventojų dirbti nebenori, atvykėliai dažnai sutinka pakentėti – panašiai kaip anksčiau tai darė nemaža dalis lietuvių emigrantų. Politikas atkreipė dėmesį, kad būtent tuose sektoriuose, kuriuos masiškai užplūdo užsienio darbuotojai, atlyginimai auga lėčiausiai.

Nuosekliai mažėjant lietuvių skaičiui šalyje ir išliekant nepalankioms demografinėms tendencijoms, tęsiant dabartinę migracijos politiką, užsieniečių dalis visuomenėje ateityje tik didės.

„Kokios viso to pasekmės? Demografinės krizės tai neišspręs. Juk net ir apsigyvenus gausiai šeimai iš Tadžikijos, jų vaikai savaime netaps lietuviais. Kita problema – socialinis dempingas, tai yra išaldytas atlyginimų augimas minėtuose sektoriuose. Tačiau dar didesnė problema – nacionalinis saugumas“, – pabrėžė jis.

Kaip teigė V. Sinica, Valstybės saugumo departamentas ir kitos atsakingos institucijos, susidurdamos su tokiais migrantų srautais, jau nebepajėgia kokybiškai patikrinti kiekvieno atvykėlio. Dėl to, anot politiko, išlieka rizika, kad į šalį gali patekti priešiški valstybių agentai ar asmenys, pasirengę vykdyti sabotazo veiksmus. „Mes net neturime aiškaus supratimo, ar žmonės, atvykę su Baltarusijos pasais, iš tiesų yra Baltarusijos piliečiai. Gali būti, kad dalis jų – Rusijos piliečiai. Šiuo metu turime dešimtis tūkstančių žmonių iš priešiškos valstybės, kurių nuodugniai patikrinti tiesiog nespėjame“, – teigė jis.

Politikas taip pat atkreipė dėmesį, kad masinės darbo migracijos laikotarpiu Lietuvoje fiksuojama daugiau diversijų atvejų – minėtos degančios ar sprogstančios DHL siuntos, gaisrai IKEA sandėliuose

Vilniuje, sandėlyje Šiauliuose. Pasak jo, 2022 metais Rusijai pradėjus invaziją į Ukrainą, dalis žmonių iš Baltarusijos Ukrainoje aktyviai prisidėjo prie agresijos veiksmų ir veikė kaip vadinamoji „penktoji kolona“. „Apie šias grėsmes ukrainiečių buvome įspėti, tačiau vėliau vis tiek priėmėme sprendimus, kurie sudarė sąlygas į Lietuvą atvykti dar apie 60 tūkstančių žmonių iš Baltarusijos“, – sakė V. Sinica.

Knygą „Kolonizacija“ autorius pavadino siekdamas sąmoningai sukurti paralelę su sovietmečiu. Susitikimo metu aptarta knygoje aprašyta situacija, pasak jo, atrodo paradoksali, nes per daugiau nei pusę amžiaus trukusią sovietų okupaciją į Lietuvą atvyko apie 400 tūkstančių kolonistų iš kitų sovietinių respublikų, o pastaraisiais metais į šalį kasmet atvyksta daugiau nei 50 tūkstančių užsieniečių. Pasak V. Sinicos, tokiu tempu tęsiant dabartinę imigracijos politiką, sovietmečio kolonizacijos mastai galėtų būti pasiekti per artimiausius trejus metus. Nors situacijos istoriškai, politiškai skiriasi, atvykstančių žmonių skaičiai, anot jo, tampa panašūs.

„Tuomet natūraliai kyla klausimas – kiek išliks lietuviška Lietuva? Ar ji netaps darbo imigrantų valstybe? Aš netikiu, kad įmanoma integruoti kelis šimtus tūkstančių kitokių pažiūrų, geopolitiškai priešiškių, kultūriškai tolimų valstybių žmones į lietuvišką visuomenę. Lietuvos egzistavimo prasmė ir tikslas yra lietuvių tautos išlikimas. Masinės imigracijos banga bus atlaikyta, jeigu bus pasiekta, kad ji nepakeistų šalies visuomenės tautinės sudėties“, – teigė knygos autorius V. Sinica.

Aidos GARASTAITĖS nuotr.

Knygoje įvairiais pjūviais nagrinėjamos imigracijos problemos.

Pasak jo, pastaraisiais metais viešojoje erdvėje buvo plačiai sklaidžiami trys mitai, aiškinantys spartų užsieniečių skaičiaus augimą Lietuvoje, kuris 2024 metais pasiekė apie 240 tūkstančių.

Pirmasis mitas – kad šis reiškinys tiesiogiai susijęs su karu Ukrainoje. „Lietuva iš tiesų priėmė daug karo pabėgėlių iš Ukrainos – apie 70 tūkstančių. Tačiau jie nesudaro minėto skaičiaus daugumos. Frontui atsitraukus, beveik pusė jų sugrįžo į tėvynę, o šiuo metu Lietuvoje gyvena apie 40 tūkstančių ukrainiečių“, – teigė jis.

Antrasis mitas – didėjančių migrantų skaičių lėmė politinis perse-

daugiausia migrantų atvykdavo iš Baltarusijos, tačiau vėliau geografiškai tapo vis įvairesnė. 2024 metais ryškiausios kryptys buvo Vidurio Azijos šalys – Kazachstanas, Uzbekistanas ir kitos regiono valstybės. Prognozuojama, kad 2025 metais dar labiau augs migrantų srautai iš Pietų Azijos – Filipinų, Pakistano, Indijos ir Bangladešo. Nors atvykstančiųjų kilmės šalys plečiasi, didžiausi skaičiai vis dar išlieka iš Baltarusijos.

2021 metų pabaigoje kelios verslo asociacijos kreipėsi į Vyriausybę, ragindamos liberalizuoti migracijos politiką ir įstatymus, argumentuodamos darbuotojų trūkumu. 2022 metų kovą Seimas patvirtino visą siūlytų

